

יכוֹן בְּקִרְיַת שֶׁהָפְסוּקִים אֵלּוּ שֶׁהֵם כְּנֻגַד וְדִמְיוֹ יוֹד דָּשֵׁם ב'וֹן לְהִשְׁאִיר בּוֹ הָאֵרָה מִתּוֹסַפֵּת נִשְׁמָה שֶׁל שַׁבַּת שֶׁעֲבָרָה

א וּמִלֵּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
 ב מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּפְרְשׁוּן קִדְמֵי אֶפְרָשׁוּתָא מִן
 כָּל גְּבֵר דֵּי יִתְרַעִיָה לְבִיָּה
 תְּסַבּוֹן יָת אֶפְרָשׁוּתֵי: ג וְדָא
 אֶפְרָשׁוּתָא דְתְּסַבּוֹן מְגֵהוֹן

כֹּה א וַיְדַבֵּר יְדוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר
 אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ־לִי תְרוּמָה מֵאֵת
 כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִקְחוּ אֶת־
 תְּרוּמָתִי: ג וְזֹאת הִתְרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ

25 (1) And the Lord spoke to Moshe, saying: **(2)** Speak to the Children of Israel that they should take a donation for Me; from every man whose heart desires to give, you will take My donation. **(3)** And the following is the donation that

RASHI

רש"י

25 (2) That they should take a donation

for Me — “For Me” (לִי) here, means [that this donation should be given] for My Name (Tanchuma 1). תְּרוּמָה — [This term as used here, does not mean “elevation” (as in e.g., Exodus 29:27 and see Rashi there), but rather.] “setting aside,” i.e., from their property, they should “set aside” a donation for Me. יִדְבְּנוּ לְבוֹ — [The term here stems from the word נָדְבָה, which means “good will;” present in Old French. תִּקְחוּ אֵת

(ב) וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. לִי לְשֵׁמִי: תְּרוּמָה. הִפְרָשָׁה יִפְרִישׁוּ לִי מִמְּמוֹנָם נְדָבָה: יִדְבְּנוּ לְבוֹ. לְשׁוֹן נְדָבָה וְהוּא לְשׁוֹן רְצוֹן טוֹב פְּרִישׁוֹן בְּלַע”ז: תִּקְחוּ אֵת תְּרוּמָתִי. אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ שֶׁלֹּשׁ תְּרוּמוֹת אָמִירוֹת כָּאֵן. אַחַת תְּרוּמַת בְּקַע לְגִלְגַּלַּת שֶׁנֶּעֱשׂוּ מֵהֶם הָאֲדָנִים כְּמוֹ שֶׁמְפֹרֵשׁ בְּאֵלֶּה פְּקוּדֵי. וְאַחַת תְּרוּמַת הַמִּזְבֵּחַ בְּקַע לְגִלְגַּלַּת לְקוֹפּוֹת לְקִנּוֹת מִהֶן קָרְבָּנוֹת צְבוּר. וְאַחַת תְּרוּמַת הַמִּשְׁכָּן נְדָבַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁהִתְנַדְּבוּ. י”ג דְּבָרִים הָאֲמֹרִים בְּעִנְיַן כָּלֶם הִצְרָכּוֹ לְמִלְאכַת הַמִּשְׁכָּן אוֹ לְבִגְדֵי כְּהוֹנֵה בְּשִׁתְּדֻקָּדֵק בָּהֶם:

יִתְרוּמָתִי — Our Rabbis have taught: There are three mentions of the term תְּרוּמָה here [namely, “they should take a donation for Me ... you will take My donation (and next verse,) the following is the donation that you will take from them.” These allude to three different donations to be made by Israel, as follows]: Firstly, the [compulsory] donation of a beka [i.e., one half-shekel of silver] per head, from which [collected silver,] the “sockets” [of silver that received the pegs of the Sanctuary wall-planks] were cast, as is explained in [the passage entitled] אֵלֶּה (see Exodus 38:26-27); secondly, the [compulsory] “Altar donation” of a beka [one half-shekel], per head, which [silver] went into the Holy treasuries and was used to buy communal sacrifices; and thirdly, the “Sanctuary donation” [described in our verse], a [voluntary] donation [of an unfixed amount of any of the items listed (except for silver — see Rashi next verse),] from any person [who wished to contribute to the building of the Sanctuary] (Yerushalmi Shekalim 1:1; Megillah 29b). And the thirteen items enumerated here [with regards to this donation], were all needed for activities [i.e., the construction] of the Sanctuary, or for the [manufacture of the] priestly garments, [a fact that you may confirm,] if you will carefully study each item. [The thirteen items here are: Gold, silver, copper, wool (dyed into three colors), linen, goats hair, ram skins, tachash skins, acacia wood, (olive) oil, spices, shoham stones, and (specific precious) stones (Mizrachi).]

וְנִחְשָׂא: דְּהִבָּא וְכֶסֶף וְנִחְשָׂא: דְּתַכְלָא וְאַרְגָּמָן וְצִבְעֵ זְהָרִי וְבוּץ וּמַעֲזִי: ה' וּמִשְׁכֵי דְדִכְרִי מִסְמְקֵי וּמִשְׁכֵי סִסְגוּנָא וְאַעֲזִי שְׁטִין:

מֵאֵתֶם זֶהָב וְכֶסֶף וְנִחְשָׁת: ד' וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: ה' וְעֵרַת אֵילִם מֵאַדְמִים וְעֵרַת תַּחֲשִׁים וְעִצֵי שְׁטִים:

you will take from them: gold, silver, copper; (4) [Wool dyed] green[ish-blue], [wool dyed] purple, strips of [wool dyed] crimson, linen, goats hair; (5) Ram skins [dyed] red, *tachash* skins, acacia wood;

RASHI

רש"י

(3) **Gold, silver, copper ...** — *All of these [thirteen items] were given by voluntary donation, whereby every person [who donated,] would give [an amount of any item] his heart so desired— except for [the compulsory] silver [donations], for each donor would give the same amount, namely, one half a shekel of silver per person [no more, no less]. Now, [we learned above (Rashi on preceding verse), that the fixed, compulsory half-shekel donation of silver was made to become the Sanctuary wall plank sockets. And in fact,] we do not find that any extra silver was needed for any part of the construction of the Sanctuary [outside that amount given by this compulsory donation], as the verse says (38:25-26), “And the silver [received from the] count of the community ...A beka per head [...]” [where that passage concludes that the amount of silver received from this compulsory donation was exactly enough for the needs of constructing all of the silver components of the Sanctuary. If so, for what was the additional voluntarily donated silver used? Well,] the rest of the silver which came from voluntary donations [as described here in our verse], was made into vessels for the Holy Service [in the Sanctuary].* (4) **ותכללת** — *[Although the term תכללת signifies a color, here, the term refers to] wool that has been dyed with the blood of [a sea creature called] the chilazon, which has a green[ish blue] color [resembling the color of the sea] (Menachot 44a; Tosefta Menachot 9:6).* (5) **וארגמן** — *[Although the term ארגמן signifies a color, here, the term refers to] wool that has been dyed with a dye which is called ארגמן (purple).* **ושש** — *This is linen (Tosefta Menachot 9:6).* **ועזים** — *[literally, “and goats,” here referring to] goats hair; this is why Onkelos translates here ומעזי, meaning “that which comes from goats,” but not the goats themselves, for the translation of [actual] goats would have been עזיא.* (6) **מאדמים** — *[As opposed to the meaning of אדומים “the skins of red rams,” here, the meaning is ram skins] that have been dyed red after they were tanned (Sifteï Chakhamim).* **תחשים** — *[This term, tachash, refers to] a species of [kosher] animal which existed only at that time [when the Sanctuary was being*

(ג) זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשָׁת וּגו'. כֵּלָם בָּאוּ בְּנִדְבָה אִישׁ אִישׁ מֵהַ שְׁנִדְבוּ לְבוּ חוּץ מִן הַכֶּסֶף שֶׁבֶּא בְּשׁוּדָה מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל לְכָל אֶחָד. וְלֹא מִצִּינּוּ בְּכָל מְלֵאכֶת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהֶצְרַךְ שָׁם כֶּסֶף יוֹתֵר שֶׁנֶּאֱמַר וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה וּגו' בְּקַע לְגִלְגֵּלֵת וּגו' וְשֶׁאֵר הַכֶּסֶף הֵבֵא שָׁם בְּנִדְבָה עֲשֵׂאֵהוּ לְכָלִי שְׂרַת: (ד) וְתַכְלֵת. צֶמֶר צְבוּעַ בְּדָם חֲלוּזֵן וְצִבְעוֹ יְרוּק; וְאַרְגָּמָן. צֶמֶר צְבוּעַ מִמִּין צִבְעֵ שֶׁשְׁמוֹ אֲרָגְמָן; וְשֵׁשׁ. הוּא פִּשְׁתָּן; וְעִזִּים. נוֹצָה שֶׁל עִזִּים לְכַף ת' אֲוִנְקֵלוֹס וּמַעֲזֵי הֵבֵא מִן הָעִזִּים וְלֹא עִזִּים עֲצָמָן שֶׁתִּרְגָּמוּ שֶׁל עִזִּים עִזִּיא: (ה) מֵאַדְמִים. צְבוּעוֹת הָיוּ אֲדוּם לְאַחַר עֲבוּדָן; תַּחֲשִׁים. מִין חִיָּה וְלֹא הִיְתָה אֶלָּא לְשַׁעָה וְהִרְבָּה גּוֹנִים הָיוּ לָהּ לְכַף

וּמִשְׁחָא לְאַנְהָרוּתָא בּוֹסְמִיא
לְמִשְׁחָא דְרְבוּתָא וְלִקְטֹרֶת
בּוֹסְמִיא:

וּשְׁמֶן לְמֵאָר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים:

(6) [Olive] oil for illumination, spices for the anointment oil and for the perfume incense;

RASHI

רש"י

constructed, and thereafter became extinct. Its skin was multicolored— this is why [Onkelos] translates [it as] ססגונא, because the tachash would rejoice (שש) and take pride in its [many] colors (גוונים) (Shabbat 28a-b).

*[The tachash mentioned in Ezekiel 16:10 is a different non-kosher animal which is still in existence, but named tachash because it too has a multicolored skin (Mizrachi).] **Acacia wood** — But where did they get [acacia wood] in the desert?! Explains Rabbi Tanchuma: Through Divine inspiration, our*

*forefather Yaakov saw that Israel would in the future be building a Sanctuary in the desert. He therefore brought cedars to Egypt and planted them; he commanded his sons to take these trees along with them when they would leave Egypt [and it was from these cedar trees that the acacia wood was procured for the Sanctuary] (Tanchuma 9). (6) שמן למאר — [meaning:] Clear olive oil. [And why clear? Because it was used] to kindle the flame that burned continuously [in the Sanctuary] (Siftei Chakhamim). **Spices for the anointment oil** — [This refers to the special anointment oil] that was made for the purpose of anointing the vessels of the Sanctuary and the Sanctuary itself, in order to sanctify them. And this oil needed [to be made with specific] spices, as is described in the Scriptural passage entitled KiTissa (Exodus 30:22-33). **And for the perfume incense** — that was burned [on the Internal Altar] every evening and morning, as is described in the Scriptural passage entitled Ve-atah Te-tzaveh (Exodus 30:7 and see Rashi on verse 8 there; and see Exodus 30:34-38). The term קטרת signifies [burning something, thereby] causing fumes to rise and a column of smoke.*

מתרגם ססגונא ששש ומתפאר בגונון שלו: ועצי שטים. ומאין היו להם במדבר פרש רבי תנחומא יקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם וצוה לבניו לטלם עמהם כשיצאו ממצרים: (ו) שמן למאר. שמן זית זך להעלות נר תמיד: בשמים לשמן המשחה. שנעשה למשוח כלי המשכן והמשכן לקדשו והצרכו לו בשמים כמו שמפורש בכי תשא: ולקטרת הסמים. שהיו מקטירין בכל ערב ובקר כמו שמפורש בואתה תצוה ולשון קטרת העלאת קטור ותמורת עשן:

PROPHETS I Kings 5

נביאים מלכים א פרק ה

כו וַיִּיְהֶב חוֹכְמָתָא לְשְׁלֹמֹה
כְּמָא דְמַלְלִיל לִיהּ וְהוּהּ שְׁלֹמָא
בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וּגְזָרוּ
קִים תְּרוּיְהוֹן:

כו וידוה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלם בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם:

(26) And the Lord gave Shlomoh wisdom, as He promised him; and there was peace between Chiram and Shlomoh; and the two made a covenant together.

PROPHETS I Kings 5

נביאים מלכים א פרק ה

כו ומני מלכא שלמה מסקי
מיסין מכל ישראל והוה מסקי
מסין תלתין אלפין גברא:
כח ושלחינון ללבנון עסרא
אלפין ירחא משתנו ירחא הוו
בלבנו תרין ירחין גבר בביתה
ואדונירם ממנא על מסקי
מסין: כט והוה לשלמה שבועין
אלפין דנטלין בכתפא ותמנין
אלפין דפסלין בטורא: ל בר
מרבני אסטרטיגיא דממנון על
עבדתא דשלמה תלתא אלפין
ועקרו אבניו ורברבו אבניו יקרו
לשכללא ביתא אבניו פסילין:

כו ויעל המלך שלמה מס מכל ישראל ויהי המס
שלשים אלף איש: כח וישלחם לבנונה עשרת
אלפים בחדש חליפות חדש יהיו בלבנון שנים
חדשים בביתו ואדנירם על המס: כט ויהי
לשלמה שבועים אלף נושא סבל ושמונים אלף חצב
בהר: ל לבד משרי הנצבים לשלמה אשר על-
המלאכה שלשת אלפים ושלש מאות הרדים בעם
העשים במלאכה: לא ויצו המלך ויסעו אבנים
גדלות אבנים יקרות ליסד הבית אבני גזית:
ותלת מאה דמפלחין בעמא דעבדין בעבדתא: לא ופקד מלכא
ועקרו אבניו ורברבו אבניו יקרו
לשכללא ביתא אבניו פסילין:

(27) And King Shlomoh raised a levy from all Israel; and the levy was thirty thousand men. (28) And he sent them to Lebanon, ten thousand a month alternately, one month they were in Lebanon, and two months at home; and Adoniram was in charge of the levy. (29) And Shlomoh had seventy thousand men who carried burdens, and eighty thousand stone cutters in the mountains; (30) Beside Shlomoh's chief officers who supervised the work, three thousand and three hundred, who ruled over the people who did the work. (31) And the king commanded, and they quarried great stones, heavy stones, to lay the foundation of the house with hewn stone.

RASHI

רש"י

(27) **And the levy was** — [i.e., of funds] amounting to the wages of thirty thousand men. (28) **Alternately** — every month ten thousand alternate workers would be sent to Lebanon while ten thousand would return to their homes [thus there were three groups of ten thousand workers each] constantly rotating. **Over the levy** — in order to collect it. (29) **Who carried burdens** — [necessary] to bring the stones from the mountains to the city. (30) **Chief Officers who supervised** — these were the taskmasters and overseers over those who did the work. **Who ruled** — i.e., the taskmasters. (31) **They quarried** — [an expression of] uprooting. — i.e., heavy.

(כו) ויהי המס. עולה לשכר של שלשים אלף איש:
(כח) חליפות. מתחלפין בכל חודש עשרת אלפים
אחרים שלח ללבנון ועשרת אלפים איש בבית
ותמיד חוזרין חלילה: על המס. לגבותו: (כט) נושא
סבל. להביא אבנים מן ההר לעיר: (ל) משרי
הנצבים. נוגשים ונצבים על עושי המלאכה:
הרודים. הנוגשים: (לא) ויסעו. ועקרו. יקרות.
כבודות:

Writings Mishlei 16

כתובים משלי פרק טז

כט גברא חטופא משרגג
 חבריה מוביל ליה בארחא
 דלא שפירא: ל רמוז בעינוי
 וחשב הפיכתא גזים בשפותיה
 וגמר בשתא: לא כלילא
 דשבהירא סיבותא בארחא
 דצדקתא משתכחא: לב טב
 נגיד אפי רוחא מן גברא
 ודמכביש נפשיה טב מן הוא
 דאחד מדינתא: לג בעובא

כט איש חמס יפתה רעהו והוליכו בדרך לא טוב:
 ל עצה עיניו לחשב תהפכות קרץ שפתיו פלה
 רעה: לא עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה
 תמצא: לב טוב ארץ אפים מגבור ומשל ברוחו
 מלכד עיר: לג בחיק יוטל את הגורל ומידוה
 כל משפטו: יז א טוב פת חרבה ושלוה בה מבית
 מלא זבחי ריב:

דעצתא נפלא פצתא ומן אלהא נפק דיניה: א טבא היא לחמא שרבתא ושלותא בה מן ביתא דמלי
 דבחי דדינא:

(29) A violent man entices his neighbor, and leads him on a way that is not good. (30) He winks his eyes to think perverse things; pursing his lips he brings evil to pass. (31) The hoary head is a crown of glory; it is found in the way of righteousness. (32) He who is slow to anger is better than the mighty; and one who rules his spirit [better] than one who captures a city. (33) The lot is cast into the lap; but the decision is entirely from the Lord. **17** (1) Better a dry morsel, and tranquility with it, than a house full of sacrifices with strife.

RASHI

רש"י

(30) **עצה** — i.e., winks and signals. **Brings evil to pass** — he causes evil to come upon the world. (31) **In the way of righteousness** — through acts of righteousness [such as charity] life is lengthened. (32) **Who rules his spirit** — i.e., he conquers his evil inclination. (33) **Is cast into the lap** — by himself a person casts lots, but, **The decision** — to choose for each his share ["is entirely from the Lord"]. (1) **Better a dry morsel** — [meaning here] it would be better for the Holy one, Blessed is He to destroy His house and be at peace from the sins of Israel. **Than a house full of sacrifices with strife** — than to offer [sacrifices of strife] in His house.

(ל) עצה. קרץ ורמוז: פלה רעה. גורם לבא רעה לעולם: (לא) בדרך צדקה. על ידי צדקה מאריכין ומיחן: (לב) ומשל ברוחו. כובש את יצרו: (לג) בחיק יוטל. בינו לבין עצמו אדם מטיל גורל: משפטו לבחור לכל אחד חלקו: (א) טוב פת חרבה. טוב היה להקב"ה להחריב ביתו ולהיות בשלום מעבירותיהן של ישראל: זבחי ריב. להיות מקריבין בביתו:

Mishnah Demai, chapter 2

משנה דמאי פרק ב

(1) The following things [if purchased or received from an *am ha'aretz*] must be tithed

רבנו עובדיה מברטנורא

א ואלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום. הדבילה

as *demai* in all areas [even beyond Chezib since these foods most certainly originated in areas recaptured by those who came up from the Babylonian exile and as such, are treated as Israel proper regarding the laws of *demai*, (see last week Sunday Mishnah portion, Mishnah 3)]; pressed figs, dates, carobs, rice, and cumin [and if one brought these from a distant country since they are very similar in appearance as the ones grown in Israel the

Rabbis did not differentiate between the two]. [However,] rice from outside the land [of Israel, since it is easily distinguishable from the white rice of Israel], whoever uses it is exempt from tithing it. (2) If a man has taken upon himself to be trustworthy [regarding tithes so that his produce should no longer be considered *demai*], he must [declare publicly his intent to] tithe whatever he eats and whatever [produce] he sells [from his own field] and whatever he buys [with the intention to resell]; and he may not be the guest of an *am ha'aretz* [and when witnesses testify that he actually has become accustomed to such behaviour, his produce is no longer considered *demai* (Tosfot Yom Tov)]. Rabbi Yehudah says: A man who is the guest of an *am ha'aretz* may still be considered trustworthy. But they said to him: If he is not trustworthy regarding himself [being that he ate of *demai*], how can he be considered trustworthy regarding others? (3) If a man has taken upon himself to become a *chaver* [one who is meticulous in the observance of the laws of purity so that he does not eat even non-sacred produce while he is in an impure state and that his person, his clothes and liquids are all presumed pure], he may not sell to an *am ha'aretz* either moist or dry [produce; being that the *am ha'aretz* is presumed to be in an impure state, he thereby causes the produce to become defiled and it is prohibited to cause pure produce to become defiled in Israel]; nor may he purchase from him moist [produce; dry produce, however, is permitted since it never became susceptible to defilement]. He may not be the guest of an *am ha'aretz* [lest he defile himself there], nor may he receive as a guest an *am ha'aretz* who is wearing his own garment [since

רבנו עובדיה מברטנורא

דוגמתן אלא בארץ ישראל: והאורז שבחוצה לארץ כל המשתמש ממנו פטור. אפילו בארץ ישראל, דמנכר טפי ולא אתי לאחלופי באורזו של ארץ ישראל, אבל שאר דברים הנזכרים במתניתין, איכא מנניהו בארץ ישראל דדמו לאותן שבחוצה לארץ, אלא דהנהו דחשיבי דדרך לנושאם מתוך חשיבותן למקומות שאין כיוצא בהן, בעי עשורי, דבידוע שמארץ ישראל הן: **ב להיות נאמן**. על המעשרות ולא יהיו פירותיו דמאי מכאן ואילך: **את שהוא לוקח**. על מנת למכור, דאילו על מנת לאכול, הא תנא רישא מעשר את שהוא אוכל: **ואת שהוא מוכר**. מפירות קרקעותיו: **על עצמו אינו נאמן**. שהרי הוא אוכל דבר שאינו מתוקן כשהוא מתארח אצל עם הארץ, ורבי יהודה סבר שאינו מפסיד נאמנותו בכך. ואין הלכה כרבי יהודה: **ג להיות חבר**. לענין טהרות, דהיינו פרוש, ויהיו בגדיו ומשקים שלו טהורים, ואפילו תלמיד חכם אינו נאמן לענין טהרות עד שיקבל עליו דברי חברות, אלא אם כן היה זקן ויושב ביישיבה. והמקבל עליו דברי חברות צריך להרגיל עצמו שלשים יום ואחר כך יהיו בגדיו ומשקים שלו טהורים, ואין קבלת דברי חברות בפחות משלשה חברים, אלא אם כן היה המקבל תלמיד חכם שאין צריך בפני שלשה, ולא עוד אלא שאחרים מקבלים לפניו: **לח ויבש**. דאין מוסרים טהרות לעם הארץ שאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל: **ואין לוקח**

והתמרים, והחרובים, הארו, והכמוץ. הארו שבחוצה לארץ, כל המשתמש ממנו פטור: **ב המקבל עליו להיות נאמן**, מעשר את שהוא אוכל, ואת שהוא מוכר, ואת שהוא לוקח, ואינו מתארח אצל עם הארץ. רבי יהודה אומר, אף המתארח אצל עם הארץ נאמן. אמרו לו, על עצמו אינו נאמן, כיצד יהא נאמן על של אחרים: **ג המקבל עליו להיות חבר**, אינו מוכר לעם הארץ לח ויבש, ואינו לוקח ממנו לח, ואינו מתארח אצל עם הארץ, ולא מארחו אצלו

the garment of an *am ha'aretz* has *tumat midras*, which has the power to defile, in certain circumstances, even if not touched directly]. Rabbi Yehudah says; He may not also breed small cattle [since small cattle pasture in the fields of others], nor may he be addicted to making vows, or to laughter; nor may he defile himself by the dead, instead, he must be an attendant at the house of study. But they said to him; these [requirements] do

not come within the general rules [of purity]. (4) Bakers [who are *chaverim*] are bound by the Sages to set apart [from *demai* produce] only enough for *terumat ma'aser* [1/100] and *challah* [1/48, since bakers were government-regulated in order to supply bread cheaply, there was a tiny profit margin; therefore, the Rabbis instituted that the purchaser, rather than the baker, set aside *ma'aser sheni*. However, where the purchaser is an *am ha'aretz*, the baker must set aside *ma'aser sheni* as well]. Shopkeepers [since they maintain an adequate profit margin and also sell to children who may eat their purchases immediately] may not sell *demai* [produce]. All [merchants] who supply in large quantities may sell *demai* [since they usually add additional produce to that which was ordered and don't charge for it, the Rabbis, therefore, instituted that the purchaser set aside *ma'aser sheni* instead]. [Merchants] who supply in large quantities are wholesale provision middlemen and produce dealers. (5) Rabbi Meir says (according to the version of Bartenura); If [a type of produce] which is usually measured out [for sale] in a small [quantity] happened to have been measured out in a [manner used for a] large [quantity]: The small quantity is treated as though it were a large [quantity and the seller

בכסותו. רבי יהודה אומר, אף לא יגדל בהמה דקה, ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק, ולא יהא מטמא למתים, ומשמש בבית המדרש. אמרו לו, לא באו אלו לפלל: ד הנחתומים לא חיבו אותם חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה. התנונים רשאי למכור את הדמאי. כל המשפיעין במדה גסה, רשאי למכור את הדמאי. אלו הן המשפיעין במדה גסה, כגון הסיטונות ומוכרי תבואה: ה רבי מאיר אומר, את שדרכו להמדר בגסה ומדרו בדקה, טפלה דקה לגסה.

רבנו עובדיה מברטנורא

ממנו לח. אבל יבש לוקח ממנו שלא הוכשר לקבל טומאה כל זמן שלא בא עליו משקה, ונאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו, אבל אינו נאמן לומר הוכשרו אבל לא נטמאו: **ולא יתארח אצל עם הארץ:** שלא יטמא ייבא ויטמא טהרות: **ולא מארחו.** לעם הארץ: **אצלו בכסותו.** דכסות עם הארץ טומאתו חמורה מטומאת עם הארץ עצמו, דחיישין שמא ישבה עליהן אשתו נדה, ובגדי עם הארץ מדרס לפרושים. אי נמי לכך אמרו לא מארחו אצלו בכסותו, דממגע עצמו יכול להזהר טפי ממגע כסותו: **אף לא יגדל בהמה דקה.** שאסור לגדל בהמה דקה בארץ ישראל, שלא ירעו בשדות אחרים: **ולא יהא פרוץ בנדרים.** שסופו לבא לידי חלול: **ולא יהא פרוץ בשחוק.** דשחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערעה: **ומשמש.** תלמידי חכמים בבית המדרש: **לא באו אלו לכלל.** דאין ענינם נוגע לטהרות. ואין הלכה כרבי יהודה: **ד הנחתומים.** נחתום חבר שלקח תבואה מעם הארץ שהיא דמאי לא חייבו אותו חכמים להפריש: **אלא כדי תרומת מעשר:** שהיא אחד ממאה, אבל לא מעשר שני, מתוך ששוטרי המלך ונוגשיו חובטים אותם בכל שעה ואומרים להם מכרו בזול, לא הטריוהו עליהם חכמים במעשר שני שטרחו מרובה שצריך לאבלו בירושלים. ודוקא כשמוכר לחבר שהלוקח יפריש מעשר שני, אבל אם מוכר לעם הארץ חייב להפריש מעשר שני קודם שימכור: **החנונים.** שמוכרים מעט מעט בחנות, אינן רשאי למכור את הדמאי, הואיל והן משתכרים הרבה עליהם מוטל לתקן. אי נמי מפני שרגילין למכור לתינוקות, שלא יאכלו התינוקות דבר שאינו מתוקן: **כל המשפיעים.** שמוכרים בשפע הרבה ביחד: **במדה גסה.** לקמן מפרש כמה היא מדה גסה: **רשאי למכור את הדמאי.** דרך המוכרים הרבה ביחד להוסיף על המדה ולכן נקראו משפיעים, שעושין מדה גדושה ומוסיפים על המדות, ומשום הכי לא הטילו עליהם להפריש את הדמאי, אלא על הלוקח מהם: **הסיטונות.** הם הסוחרים הגדולים

is not required to set aside *ma'aser sheni*]; if [produce] which is usually measured out for sale in a large [quantity] happened to have been measured out in a small [quantity]; the large [quantity] is treated as though it were a small [quantity and the seller is required to set aside *ma'aser sheni*]. What is considered a large quantity? Three *kav* for dry [produce], and [the value of] one dinar for liquid [produce]. Rabbi Yose says: When baskets of figs and baskets of grapes and boxes of vegetables are sold by mass [i.e., when they are estimated according to the volume that the box will hold they are treated as though sold wholesale and], they are exempt [from the rules of *demai*; the *halachah* does not follow Rabbi Yose].

רבנו עובדיה מברטנורא

הקונים תבואה מבעלי התבואה ומוכרים אותה לחנונים במדה גסה: ה' את שדרכו להמדר בדקה ומדרו בגסה. גרסינן: טפילה דקה לגסה. ופטור כשהוא מוכר בגסה, ולא אמרינן כיון דדרכו למוד בדקה חייב אף כשמודד בגסה: ובלח דינר. מדה שיש בה מה שהוא שוה דינר, לפי שלא היתה מדה ידועה ללח שהשער משתנה תמיד לכך שיעור בדמיים: אכסרה. לא במדה, ולא במשקל, אלא לפי האומד: פטור. דהוי כמוכר בגסה. ואין הלכה כר' יוסי:

Gemara Berachot, 10b

גמרא ברכות דף י':

Abaye or as some say, Rabbi Yitzchok said; If one wants to benefit from the hospitality of another, he may benefit [and there is no prohibition regarding such benefit], as did Elisha; and if he does not desire to benefit, he may refuse to do so [and this does not indicate pride or enmity], as did Shmuel from Ramah, of whom we read, And his return was to Ramah, for there was his house (I Samuel 7:17); and Rabbi Yochanan said: [This teaches that] wherever he travelled, his house was with him [i.e., he never accepted an invitation to be another's guest]. [Regarding Elisha it says:] “And she said to her husband: Behold now, I perceive that he is a holy man of God (II Kings 4:9). Rabbi Yose son of Rabbi Chanina said: You learn from this, that a woman recognizes the character of a guest better than a man. “A holy man.” How did she know this? Rav and Shmuel gave different answers. One said: Because she never saw a fly pass by his table. The other said: She spread a sheet of linen over his bed, and she never saw a nocturnal emission on it. “He is a holy man.” Rabbi Yose son of Rabbi Chanina said: He is holy, but his attendant is not holy. For so it says: And Gehazi came near to thrust her away (ibid verse 27); Rabbi Yose son of Rabbi Chanina said: He seized her by the breast. “That

אמר אבני ואיתימא רבי יצחק הרוצה ליהנות יהנה כאלישע ושאינו רוצה ליהנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר (שמואל א' ז') ותשבתו הרמתה כי שם ביתו ואמר רבי יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו. ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא אמר רבי יוסי ברבי חנינא מכאן שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש. קדוש הוא מנא ידעה רב ושמואל חד אמר שלא ראתה זכוב עובר על שלחנו וחד אמר סדין של פשתן הציעה על מטתו ולא ראתה קרי עליו. קדוש הוא אמר רבי יוסי ברבי חנינא הוא קדוש ומשרתו אינו קדוש שנאמר (שם) ויגש גיחזי להדפסה אמר רבי יוסי ברבי חנינא שאחזה

passes by us continually.” (ibid. verse 9) Rabbi Yose son of Rabbi Chanina said in the name of Rabbi Eliezer ben Yaakov; If a man entertains a scholar in his home and lets him enjoy of his possessions, Scripture considers it as though as if he had sacrificed the daily burnt-offering. Rabbi Yose son of Rabbi Chanina further said in the name of Rabbi Eliezer ben Yaakov; A man should not stand on a high place when he prays, rather he should pray in a low place, as it says; “Out of the depths have I called Thee, O Lord.” (Psalms 130:1) We also learned like this as well; A man should not stand on a chair or on a footstool or on a high place to pray, rather he should pray in a low place, since there is no elevation before God, as it says, “Out of the depths have I called Thee, O Lord,” and it also says, “A prayer of the afflicted, when he faints.” (ibid 102:1) Rabbi Yose son of Rabbi Chanina also said in the name of Rabbi Eliezer ben Yaakov; When one prays, he should place his feet in proper position [i.e., close together], as it says, “And their feet were straight feet.” (Ezekiel 1:7)

בהוד יפיה. עובר עלינו תמיד אמר רבי יוסי בר חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומהגהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו מקריב תמידין. ואמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ויתפלל שנאמר (תהלים ק"ל) ממעמקים קראתיך ה', תניא נמי הכי לא יעמוד אדם לא על גבי כסא ולא על גבי שרפרף ולא במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך ויתפלל לפי שאין גבהות לפני המקום שנאמר (שם) ממעמקים קראתיך ה' וכתוב (שם ק"ב) תפלה לעני כי יעטף ואמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב המתפלל צריך שיכוין רגליו שנאמר (יחזקאל א') ורגליהם רגל ישרה:

זוהר תרומה דף קל"א ע"א

זכאה עמא קדישא דמאריהון בעי לון וקרא לון לקרבא לון לגביה כדון עמא קדישא בעאן לאתחברא ולאעלא גבי כנשתא. וכל מאן דאקדים בקדמיתא אתחבר בשכינתא בהבורא חדא. תא חזי ההוא קדמא דאשתכת גבי כנשתא (ואוריך גבי כנשתא) זכאה חולקיה דאיהו קנימא בדרגא דצדיק בהדי שכינתא. ודא איהו רוא (משלי ה') ומשחרי ומצאנוני דא סליק בסליקו עלאה. ואי תימא הא תנינן בשעתא דקדשא בריך הוא אתי לבי כנשתא ולא אשכח תמן עשרה מיד פועם ואת אמרת ההוא חד דאקדים אתחבר בשכינתא וקנימא בדרגא דצדיק. אלא למלכא דשדר לכל בני מתא דישתכחון עמיה ביום פלן ברוך פלן. עד דהו מוּמְנִי גרמיייהו אנון בני מתא אקדים חד ואתא לההוא אתר. בין כך, ובין כך אתא מלכא אשכח לההוא בר גש דאקדים תמן אמר ליה פלן בני מתא אן אנון. אמר ליה מארה אנו אקדימנא מנייהו והא אנון אתאן אבתראי לפקודא דמלכא. כדון טב בעיני מלכא ותיב תמן בהדיה ואשתעי עמיה ואתעביד רחימא דמלכא. בין כך ובין כך אתו כל עמא ואתפיים מלכא עמהון ושדר לון לשלם. אבל אי אנון בני מתא לא אתיין וחד לא אקדים לאשתעי קמו מלכא לאחואה בניניהו דהא בלהו אתיין מיד פעם ורגיו מלכא. אוף הכא בין דחד אקדים ואשתכת גבי כנשתא ושכינתא אתינא ואשכח ליה כדון אתחשיב כאלו בלהו אשתכחו תמן דהא דא אוריך לון תמן מיד אתחברת עמיה שכינתא ויתבי בזווגא חד ואשתמודע בהדיה ואתיב ליה בדרגא דצדיק. ואי חד לא אקדים ולא אשתכת תמן מה פתיב (ישעיה ג') מדוע באתי ואין איש. ואין עשרה לא כתיב אלא ואין איש לאתחברא בהדאי למהווי נבאי כמה דאת אמר איש האלהים למהווי בדרגא דצדיק. ולא עוד אלא דאשתמודע בהדיה ושאל עלוי אי יומא חד לא אתי כמה דאוקימנא דכתיב (ישעיה ב') מי בכס ירא יי שומע בקול עבדו:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedusha, Part 2, Chapter 4

משערי קדושה ח"ב שער ד'

Pride is the root of many sins, both between man and God and between man and man, for it causes a person to harm another, to hate him, to speak evil about him, and many similar things. Between man and God: As it is written (Deuteronomy 8:14), "Then your heart will grow haughty and you will forget the Lord, your God." And our Sages, of blessed memory, said (Sota 5b), "Whoever has pride is called an abomination, as it says (Proverbs 16:5), 'Everyone who is proud in heart is an abomination of God.' " They said that whoever is prideful should be excommunicated; that he deserves to be cut down like an *asheira* [a tree used for idolatry]; that his dust will not be resurrected; and that the Divine Presence wails over him. He is considered like someone who worships idols and denies God's existence. It is as if he engaged in all the forbidden relationships. It is as if he built a high place [forbidden altar]. Even if he were to acquire heaven and earth for the Holy One, blessed is He, as our father Avraham did, he would not be cleansed of the judgement of hell. In the end, he is diminished and is taken out of the world before his time. Even Yiravam, who, when the Sages of his generation were compared to him they were considered as mere weeds, [he] whose Torah was flawless, and who learned one hundred and fifty explanations of Torah, was punished and removed from this world and the next only because of his pride.

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Reciting Shema, Ch. 2

הרמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ב'

(1) If someone recites *Shema* backwards, he has not fulfilled his obligation. To what does this refer? To the order of the verses. But if he recited one paragraph before another, even though he is not permitted to do so, I say that he has fulfilled his obligation, because the

הגאון היא שורש להרבה עבירות אם בין אדם למקום ואם בין אדם לחבירו כי גורם להזיק לחבירו ולשנאתו ולדבר לשון הרע עליו וכאלה רבות, ואם בינו למקום שפן כתיב (דברים ח) ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה כל מי שיש בו גסות הרוח נקרא תועבה שנאמר (משלי טז ה) תועבת ה' כל גבה לב. ואמרו בשמתא מאן דאית ביה וראוי לגדעו באשירה ואין עפרו ננער ושכינה מיללת עליו ושקול בעובד עבודה זרה וככופר בעיקר וכאלו בא על כל העריות בלן וכאלו בנה במה ואפלו שיקנה להקדוש ברוך הוא שמים וארץ באברהם אבינו לא ינקה מדינה של גיהנם וסופו מתמעט ונאסף מן העולם שלא בזמנו ואפלו ירבעם שכל חכמי דורו היו לפניו בעשבי השדה ולא היה בתורתו דופי והיה שונה מאה וחמשים פנים לתורה לא נענש ונטרד מן העולם הזה והעולם הבא אלא מפני גסות הרוח:

paragraphs do not appear consecutively in the Torah. If he recites a verse and then repeats it, this is reprehensible. If he says a word and repeats it, for example, if he says; *Shema, shema*, he is to be silenced [it seems as if he is addressing more than one]. (2) If he recites the *Shema* with pauses, he has fulfilled his obligation. Even if he pauses long enough to finish all of it, he has fulfilled his obligation, as long as he says it in order. If he recites it dozing, that is, neither awake nor completely asleep, he has fulfilled his obligation, as long as he is awake for the first verse.

שִׁיָּצֵא לְפִי שְׂאִינָה סְמוּכָה לָהּ בְּתוֹרָה. קָרָא פְּסוּק וְחֹזֵר וּקְרָאוּ פַעַם שְׁנִיָּה הָרִי זֶה מְגוּנָה. קָרָא מְלֵא אַחַת וּבְפִלָּה כְּגוֹן שֶׁקָּרָא שָׁמַע שָׁמַע מִשְׁתַּקֵּין אוֹתוֹ: ב קָרָאָה סִירוּגִין יֵצֵא אֶפְלוּ שָׁהָה בֵּין סִירוּג לְסִירוּג בְּדִי לְגַמּוֹר אֶת כָּלָה יֵצֵא וְהוּא שִׁיָּקְרָא עַל הַסֹּדֵר. קָרָאָה מִתְנַמְנֵם וְהוּא מִי שְׂאִינוּ עַר וְלֹא נִרְדָּם בְּשִׁנָּה יֵצֵא. וּבִלְבָד שִׁיְהִיָּה עַר בְּפִסּוּק רֵאשׁוֹן:

TERUMAH FOR MONDAY TORAH

תרומה ליום שני תורה

יבין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד' דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז אֲבִנֵי־שֵׁהֶם וְאֲבִנֵי מְלֵאִים לְאֶפֶד וְלַחֲשׁוֹן: ח וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וּשְׁכֵנֹתַי בְּתוֹכָם: וְאֲבִנֵי בּוֹרְלָא אֲבִנֵי אֲשֶׁלְמוֹתָא לְשִׁקְעָא בְּאִפּוּדָא וּבְחֹשְׁנָא: ח וַיַּעֲבֹדוּן קְדָמִי מִקְדָּשָׁא וְאֲשֶׁרֵי שְׁכֵנֹתַי

(7) *Shoham* stones and [specific precious] stones to fill [their housings], for the *eifod* and the breastplate. (8) They will make Me a Sanctuary and I shall dwell

RASHI

רש"י

(7) *Shoham* stones — [Apart from a shoham stone being needed for the breastplate (Mizrachi; see Exodus 28:20),] two of these stones were required for the needs of the *eifod*, as stated in the Scriptural passage entitled *Veatah Tetzaveh* (Exodus 28:9-12). [אֲבִנֵי מְלֵאִים] — [These stones are] called *אֲבִנֵי מְלֵאִים*, because a housing of gold was made for these stones, like a sort of cavity,

(ז) אֲבִנֵי שֵׁהֶם. שְׁתֵּים הֵצְרִיכוּ שָׁם לְצוּרְף הָאֶפֶד וְהָאֶמּוֹר בּוֹאֲתָה תְּצַוֶּה: מְלֵאִים. עַל שֵׁם שְׁעוּשִׁין לָהֶם בְּזֶהָב מוֹשָׁב כְּמִין גּוּמָא וְנוֹתְנִין הָאֶבֶן שָׁם לְמִלְאוֹת הַגּוּמָא קְרוּיִם אֲבִנֵי מְלֹאִים וּמְקוּם הַמוֹשָׁב קְרוּי מְשַׁבֵּצַת: לְאֶפֶד וְלַחֲשׁוֹן. אֲבִנֵי הַשֵּׁהֶם לְאֶפֶד וְאֲבִנֵי הַמְּלֹאִים לַחֲשׁוֹן. וְחֲשׁוֹן וְאֶפֶד מְפוֹרָשִׁים בּוֹאֲתָה תְּצַוֶּה וְהֵם מִיַּי תְּכַשִּׁיט: (ח) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וּשְׁכֵנֹתַי בְּתוֹכָם: וַעֲשׂוּ לְשָׁמַי בֵּית קֹדֶשׁ:

into which the stone would be set, thereby filling (מלא) the cavity. The place in which the stone is housed is called the *משבצת* (see Exodus 28:17,20). For the *eifod* and the breastplate — that is to say, “shoham stones” for the *eifod*, and “[specific precious] stones to fill [their housings]” for the breastplate [i.e., the shoham stones mentioned here were apropos of the *eifod*, because the expression *אֲבִנֵי מְלֵאִים* here already includes the shoham stone needed for the breastplate (Mizrachi and see Rashi above on our verse)]. The actual breastplate and *eifod* are described in the Scriptural passage entitled *Veatah Tetzaveh* (Exodus 28:6-14, 15-30). These were types of ornaments [worn by the High Priest] (see Rashi Exodus 28:4). (8) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ — They will make a House of holiness (מקדש) for My Name (לי) (see Rashi verse 2 above).